

Abstrakt

Vývoj a organizace vojenského soudnictví u československých legií v Rusku

Během více než 6 let své existence československé legie v Rusku prošly zásadními organizačními změnami, které souvisely s přeměnou malé dobrovolnické jednotky na mnohatisícovou armádu samostatného státu. Při zkoumání organizačního vývoje legionářské vojenské justice je nutné vzít v potaz vojensko-politické okolnosti, ve kterých čs. vojsko v Rusku působilo.

V období od vzniku legií v roce 1914 do roku 1917 byly čs. legie organizační součástí ruské carské armády a veškerá organizace, včetně výkonu justice, byla prováděna příslušnými ruskými orgány podle ruských právních předpisů.

V 2. polovině roku 1917 došlo, navzdory rozkladu ruských ozbrojených sil, k mohutnému rozvoji čs. legií, ovšem bez odpovídajícího rozvoje justiční služby. Klíčovým předpokladem k vybudování vlastní vojenské justice bylo vynětí ruských legií z ruské armády a jejich zařazení k autonomní čs. armádě ve Francii. Současné došlo k přijetí modifikovaného francouzského disciplinárního řádu, který je prvním svébytným právním předpisem legionářské justice.

Zvýšená kriminalita, spojená s nejistotou a zdlouhavým transportem legií přes celé území Ruska a Sibiře, vyvolala nutnost zřídit novou organizaci justiční služby. U jednotlivých vlakových transportů tak byly zřízeny volené ešelonné soudy. Po vypuknutí bojů s bolševiky v květnu 1918 jsou zřízeny 4 čs. polní soudy, v jejichž pravomoci bylo soudit útoky proti bezpečnosti a majetku čs. vojska bez ohledu na státní příslušnost pachatele.

Zcela autonomní éra ruských legií končí vznikem samostatného státu a reformami ministra vojenství M. R. Štefánika. Těmi se dovršuje organizační struktura legionářské vojenského soudnictví, která byla třístupňová a skládala se z 23 plukovních soudů, 4 divizních soudů a sborového soudu.

V některých parametrech, jako např. složení soudních senátů, se organizace legionářského vojenského soudnictví odlišovala od řádných čs. vojenských soudů na území republiky, přesto se dospělo k závěru originální prvky zachovat, neboť fungovaly uspokojivě a vojsko na ně bylo zvyklé.

Vzhledem ke skutečnosti, že k tématu legionářské vojenské justice chybí moderní odborné publikace, práce čerpá především z pramenů z českých archivů, legionářských rozkazů a vzpomínek přímých účastníků.

Klíčová slova

1. světová válka a ruská občanská válka (1914–1920), čs. legie v Rusku, vojenské trestní soudnictví.